

Interactie wolf – prooidier

Terugkomend op de wolf, deze is een echte opportunist en zal als de gelegenheid zich voordoet zich eerder vergrijpen aan prooidieren die makkelijker zijn te vangen omdat hij zich niet al te vaak een mislukte jacht kan permitteren. Ook zal hij niet het risico willen lopen om gewond te raken. Een rotte zwijnen, zeker met meerdere keilers met hun houters (“slagtanden”), is gevaarlijk en er zijn al beelden dat een solitaire wolf het op een vluchten moest zetten. Ook edelherten zijn geduchte tegenstanders die zowel vijanden als tegenstanders met hun moordenaarsgewei kunnen vorkelen (het door spiesen van het lichaam). De wolf zal zo’n hert dan ook alleen met behulp van een (kleine) roedel pakken. Reeën zijn een makkelijker prooi, maar hebben als nadeel dat ze behendig en snel zijn.

We zien dan ook dat het grofwild en de wolf op elkaar reageren, waarbij er allerlei interessante interacties zijn. Bijvoorbeeld ontdekt een prooidier een wolf dan heeft die verschillende mogelijkheden. Waarschuwt het de andere soortgenoten, zodat die kunnen vluchten, maar ook daarmee zijn eigen locatie verraad en zich dus opoffert voor de anderen? Of sluipt hij weg en laat de rest aan hun lot over in de hoop dat hij niet gevonden wordt? Natuurlijk zijn er ook vele andere belangen, is het prooidier al ontdekt of niet, heeft het kleintjes, etc. Maar over het algemeen zullen de prooidieren op wat voor manier erop reageren met als doel om het de wolf moeilijker te maken waar ze zitten. Dit heeft als gevolg dat ze regelmatig naar een andere plek gaan, om zo te voorkomen dat de wolf weet waar ze zijn. Soms zie je dat ze de ene dag wegtrekken, om even plotseling de volgende dag weer terug te gaan, of ergens anders naartoe gaan. Natuurlijk reageren de prooidieren niet alleen op de wolf, ook vanwege de mens en kleinere roofdieren zullen ze dit soort gedrag vertonen en we hadden al in het hoofdstuk **Landschap van angst** aangegeven dat in sommige gevallen ze zelfs dichterbij boerenerven komen omdat het daar veiliger is. Terwijl ook meermalen persoonlijk is geconstateerd dat prooidieren tijdens een vlucht een omtrekkende beweging maken en na een tijdje weer op de plek zijn waar de vlucht was begonnen.

Het gevolg hiervan is dat de wolf meer op zoek moet naar de prooidieren en ook zal gaan rondtrekken in zijn territorium. Zolang er voldoende dieren in zo’n territorium is zal hij niet verhongeren. Echter het kan ook voorkomen dat dieren naar een ander gebied trekken. In Bundesforstamt Lausitz zag men dat de populatie reeën met de komst van de wolf bijna 50 procent afnam in het district Neustadt, terwijl in het nabijgelegen district Lippen de populatie juist toenam⁷⁴. Het is om die reden dat we dan ook niet kunnen stellen dat het territorium van een wolf statisch is en dat hij zich altijd op dezelfde plek bevindt. Om te overleven zal de wolf achter zijn prooidieren aangaan en als het moet zelfs naar een ander gebied trekken als daar tenminste geen ander territorium van wolven is. Waarbij overigens in het laatste geval de prooidieren zeer waarschijnlijk op een gegeven moment ook weer zullen terugtrekken.

74 NABU, *Wölfe in Sachsen - Ein Geschenk der Natur*, p. 19

Surplus killing

Komt de wolf dan tijdens deze zoektocht een kudde schapen of ander vee tegen, dan zal hij die zeker niet laten lopen. Vooral bij zwervende wolven die pas hun ouderlijke roedel hebben verlaten is deze kans zeer groot. Vee is in Nederland in bijna alle gevallen opgesloten op weilanden met daaromheen sloten, hekwerken of eenvoudige prikkeldraadomheiningen. Het geval wil dat de meeste huidige omheiningen niet voldoen om de wolf definitief tegen te houden. Of ze kunnen eronderdoor, of ze springen er gewoon overheen of ze zwemmen gewoon via een aanwezige sloot ernaartoe. We schreven al dat de wolf flink wat vlees nodig heeft en al zeker als een wolvin ook nog voor haar welpen moet zorgen. Zo'n omheind stuk is dan ook een pracht snackbar omdat de prooidieren niet kunnen vluchten. De wolf zal dan ook meerdere dieren doden omdat hij nu daarvoor, zonder al te veel inspanning, in de gelegenheid is. Dit wordt 'surplus killing', soms ook kippenhoksyndroom⁷⁵, genoemd en is een veelvoorkomend gedrag van roofdieren, waarbij ze meer prooidieren doden dan ze onmiddellijk kunnen opeten en vervolgens opslaan of de rest achterlaten⁷⁶ om die later op te eten. We zien dit bijvoorbeeld ook terug bij de vos als die in een kippenhok alle kippen vangt en doodmaakt, of een kat die alle kuikens van een eend zal doden als hij het nest vindt. Hoewel er meerdere verklaringen voor zijn, zoals dat in die gevallen alleen de beste delen worden gegeten, dat het voor hun jongen is of om ervaring op te doen, blijkt dat in de meeste gevallen het zeker ook een manier is om een voorraadjie op te bouwen. Het betreft bovendien niet alleen vee, maar ook in het wild komt dit geregeld voor⁷⁷.

Normaal zal een wolf of roedel wolven niet meer op jacht gaan tot alles is opgegeten. In een enkel geval zullen ze de gedode prooidieren begraven zodat geen aaseters erbij kunnen. Het probleem is dat bij ontdekking van zo'n surplus killing de boer de dode dieren zal weghalen omdat dit nu eenmaal verplicht is in Nederland⁷⁸. Hierdoor is de wolf echter wel van zijn voedsel beroofd en wordt genoodzaakt om opnieuw op jacht te gaan. Is er in de buurt een andere weide met vee, dan zal dit zich herhalen. Vooral omdat de wolf nu de smaak te pakken heeft en weet dat vee een makkelijker prooi is dan het grofwild. In enkele gevallen heeft hij dit zelfs al eerder geleerd van zijn moeder en weet het dier nu eenmaal niet beter. Een mooi voorbeeld van dit soort specialisatie is te zien bij de wolf GW1554m – beter bekend als Billy 'the Kid'⁷⁹ – en waarvan zelfs beelden zijn hoe hij te werk ging⁸⁰.

75 David Moskowitz, *Wolves in the Land of Salmon*, p. 144

76 Wikipedia, [Surplus killing](#).

77 https://www.researchgate.net/publication/238000778_Surplus_killing_as_exemplified_by_wolf_predation_on_newborn_caribou;
<https://eu.usatoday.com/story/news/nation-now/2016/03/25/wolves-kill-19-elk-suspected-surplus-killing/82249160/>

78 NVWA, [Wat moeten bedrijven doen om dode landbouwhuisdieren, hobbydieren en dierenruindieren te verwijderen](#).

79 Niet geheel duidelijk waarvan de naam is afgeleid, volgens sommigen is hij vernoemd naar Billy Herman een vrijwilliger van Welkom Wolf (AD, *Wolf Billy: wat spookte hij uit nadat hij Heusden verliet?*, 9 oktober 2020), anderen brengen het in verband met de crimineel Billy the Kid (HLN, *Wolf 'Billy' test jaagpad langs Albertkanaal en gaat onder snelweg E313*, 12 juni 2020; Groen Lier&Co, *Billy 'the kid' - wanted, dead or alive?*, 17 juni 2020).

80 NU.nl, *Wolf grijpt schaaft vlakbij nieuwbouwwijk in Brabantse Vlijmen* (23 mei 2020) op [YouTube](#).